
NOTAT

Til: Folketingets Europaudvalg J.nr.: EUK, 400.A.5-0-0.

CC: Bilag:

Fra: Udenrigsministeriet Dato: 9. februar 2010

Emne: Oversigt over væsentligste sager, der ventes behandlet i Rådet (almindelige anliggender og udenrigsanliggender) i første halvår 2010.

Nedenfor følger en kort beskrivelse af de væsentligste sager, der ventes behandlet i Rådet (almindelige anliggender og udenrigsanliggender) under det spanske EU-formandskab i første halvår 2010.

1. Almindelige anliggender

Udvidelsen

Det spanske EU-formandskab forventer at gøre fremskridt i forhandlingerne med Kroatien. Status i forhandlingerne er, at 11 forhandlingskapitler er åbne og 17 er midlertidigt lukkede. I forhandlingerne med Tyrkiet er 11 kapitler åbne og 1 midlertidigt lukket, mens 8 kapitler er fastfrosset af EU pga. Tyrkiets manglende implementering af Ankara-protokollen.

Island indgav medlemsansøgning i juli 2009. Rådet (almindelige anliggender og eksterne forbindelser) anmodede på det efterfølgende møde samme måned Kommissionen om at udarbejde en udtalelse. Som medlem af EØS og Schengen har Island allerede tilpasset en stor del af lovgivningen til EU's acquis. Optagelsesforhandlingerne omfatter imidlertid hele EU's acquis, hvilket ikke må undervurderes. Kommissionens udtalelse ventes behandlet forud for Det Europæiske Råd i marts 2010.

2. Udenrigsanliggender

Det vestlige Balkan

Det spanske formandskab ventes generelt at fortsætte bestræbelserne på at skabe fremdrift i stabiliserings- og associeringsprocessen for landene på det vestlige Balkan. Dette indebærer på visumområdet en status over, hvorvidt Albanien og Bosnien-Hercegovina lever op til de tekniske forudsætninger for visumfrihed, og der vil således være basis for et forslag fra Kommissionen om visumfrihed for de to lande, efter at den tidligere jugoslaviske republik Makedonien, Montenegro og Serbien nu har opnået visumfri rejse til EU. Formandskabet ventes derudover sammen med USA at videreføre Butmir-processen i Bosnien-Hercegovina for at forsøge på at skabe grundlag for den mulige overgang fra den Høje Repræsentants Kontor

(OHR) til en styrket EU-tilstedeværelse i landet. Denne overgang er imidlertid betinget af, at Dayton-fredsimplementeringsrådet (PIC) træffer beslutning om lukning af OHR. Endelig forventes de næste skridt i EU-tilnærmelsesprocessen for henholdsvis Serbien og den tidligere jugoslaviske republik Makedonien at komme op i løbet af det spanske formandskab. For Serbiens vedkommende indebærer det dels en stillingtagen til, hvorvidt det serbiske samarbejde med Krigsforbryderdomstolen i Haag (ICTY) muliggør iværksættelse af de nationale ratifikationsprocedurer i EU-landene for stabiliserings- og associeringsaftalen mellem EU og Serbien, og dels en stillingtagen til den serbiske ansøgning om medlemskab af EU. For den tidligere jugoslaviske republik Makedonien forventes Kommissionens anbefaling af at åbne optagelsesforhandlinger med landet at blive drøftet.

Østligt Partnerskab

Siden lanceringen i maj 2009 af det østlige Partnerskab på EU's topmøde i Prag er arbejdet skredet godt frem i de nyoprettede fire multilaterale platforme: demokrati, god regeringsførelse og stabilitet; økonomisk integration og konvergens; energisikkerhed og folk-til-folk kontakter. En række flagskibsinitiativer vil blive lanceret i løbet af det spanske formandskab. Muligheden for yderligere fremskridt i det Østlige Partnerskab vil i høj grad afhænge partnerlandenes vilje og evne til at engagere sig i reformarbejdet. Med præsidentvalget overstået i Ukraine er der håb om, at der kan skabes en tilstrækkelig politisk stabilitet, så der kan komme ny intensitet i reformprocessen. Under valgkampen og den finansielle krise har reformprocessen i nogen grad været trængt i baggrunden. Moldova valgte i 2009 en ny europæiskorienteret regering, og i 2010 vil der være mulighed for at afprøve, om Moldova kan indhente noget af det forsømte i forbindelserne til EU. Hviderusland har grebet muligheden for samarbejde med EU i Østlige Partnerskab, og indsatsen for at skabe dynamik i forholdet vil fortsat blive søgt styrket. Georgien er stadig politisk mærket af krigen i 2008, og EU vil derfor bidrage til en stabilisering af landet gennem tilstedeværelsen af EUMM-observatørerne. EU vil arbejde for, at parterne i konflikten tager skridt til, at de to udbryderrepublikker ikke isoleres helt fra Georgien, men at der kan skabes en form for samarbejde over de-facto grænserne.

Mellemøsten

Fredsprocessen i Mellemøsten, herunder relancering af fredsforhandlingerne i alle spor, situationen på jorden både på Vestbredden og i Gaza, støtte til de Palæstinensiske Selvstyremyndigheders institutionsopbygningsproces, Køreplansforpligtelser, samt EU's samarbejde med den nye amerikanske administration og det øvrige internationale samfund, vil fortsat løbende blive behandlet i Rådet. EU vil aktivt støtte bestræbelser på at opnå en samlet fred i Mellemøsten baseret på to-statsløsningen og overveje, hvordan implementeringen af en fredsftale kan støttes af EU. Formandskabets befattning med fredsprocessen vil især ske gennem aktiv deltagelse i Mellemøstkvartettens arbejde. Udviklingen i Syrien forventes at påkalde sig betydelig opmærksomhed i Rådet, herunder en mulig syrisk underskrivelse af EU-Syrien associeringsaftalen under det spanske formandskab. I forhold til Libanon forventes Rådets fokus fortsat at være at bidrage til stabilisering af Libanon og gennemførelsen af Sikkerhedsrådets resolution 1701(2006) i opfølgning på valget samt indsættelsen af en ny regering i Libanon i 2009. Udviklingen i Yemen og EU's støtte til et stabilt, demokratisk og

velstående Yemen forventes at blive et emne, der i højere grad end tidligere vil blive fulgt tæt af Rådet. Endvidere forventes der i Rådet drøftelser af en ny handlingsplan for samarbejdet mellem Israel og EU, samt øvrige fremskridt i EU's bilaterale forhold til Middelhavslandene.

Iran

Udviklingen i Iran efter præsidentvalget i 2009, styrets brutale fremfærd overfor oppositionen og sagen om Irans atomprogram, herunder EU's bidrag til iransk efterlevelse af sine forpligtelser over for FN's Sikkerhedsråd og Det Internationale Atomenergiagentur (IAEA), forventes at blive et dominerende tema i Rådet under spansk formandskab. FN's Sikkerhedsråd har tidligere ved en række Sikkerhedsrådsresolutioner vedtaget sanktioner målrettet mod Irans atom- og missilprogram. De fem permanente medlemmer af FN's Sikkerhedsråd samt Tyskland (EU3+3) har forsøgt at få genoptaget forhandlingerne med Iran i et forsøg på at finde en diplomatisk løsning på sagen. EU har i opfølgning på afsløringen af de udeklarede hemmelige berigelsesanstaltninger i Qom opfordret Iran til at efterleve sine internationale forpligtelser i henhold til resolutioner fra FN's sikkerhedsråd og IAEA. Samtidig fastholdes, at EU i overensstemmelse med tosporstilgangen på den ene side er fast besluttet på at arbejde på en diplomatisk løsning på spørgsmålet om Irans atomprogram, og på den anden side er rede til at støtte en indsats i FN's sikkerhedsråd. Obama-administrationen har signaleret ønske om et direkte engagement med Iran og erklæret, at man er parat til at sidde med ved bordet under forhandlinger mellem EU3+3 og Iran. Samtidig har man gjort klart, at man vil arbejde for betydelige stramninger af FN-sanktionsregimet, hvis engagementet slår fejl, og Iran ikke viser vilje til at gå konstruktivt ind i forhandlingerne. FN's sikkerhedsråd ventes i foråret at påbegynde drøftelser om eventuelle sanktioner over for Iran. Den bredere drøftelse af forhold omkring Iran, herunder menneskerettighedssituationen og Irans regionale rolle, ventes samtidig intensiveret. EU ser med stigende bekymring på menneskerettighedssituationen i Iran.

Irak

Under det spanske formandskab vil EU udvikle forbindelserne til Irak og styrke den politiske dialog, herunder i forbindelse med højniveaubesøg, hvor bl.a. menneskerettigheder vil indgå. EU vil fortsat være en del af de multilaterale og regionale strukturer om Irak og arbejde tæt sammen med FN i Irak. Det irakiske parlamentsvalg forventes afholdt den 7. marts 2010 og vil forhåbentlig bringe Irak endnu et stort skridt videre i landets demokratiske udvikling. EU bakker op om valgbehandlingen med valgobservatører og anden støtte. EU og Irak nåede i december 2009 til enighed om en Handels- og Samarbejdsaftale, Trade Cooperation Agreement (TCA). Ratifikation af aftalen ventes iværksat under det spanske formandskab. EU's fællesskabsstøtte til genopbygning med vægt på kapacitetsopbygning af irakiske institutioner og til humanitær hjælp vil fortsætte. Mandatet for EU's retsstatsmission EUJUST LEX er forlænget frem til udgangen af juni 2010, og en pilotfase med aktiviteter i Irak vil fortsætte under det spanske formandskab og danne basis for en beslutning om missionens aktiviteter efter juni 2010.

CSDP

Den Europæiske Sikkerheds- og Forsvarspolitik (ESFP/ESDP) har med Lissabon-traktatens ikrafttræden ændret navn til den Fælles Sikkerheds- og Forsvarspolitik (FSFP/CSDP).

I det første halvår af 2010 vil der blive fokuseret på at skabe klarhed over, hvorledes CSDP'en vil fungere under den nye traktat.

I forlængelse af EU's andre indsatser i og omkring Somalia arbejdes der på en eventuel militær CSDP-mission med det formål at uddanne den somaliske hær. Missionen, som vi fra dansk side ikke vil kunne deltage i på grund af forsvarsforbeholdet, vil sandsynligvis bestå af godt 100 trænere plus støtteelementer og tilsigte at træne cirka 2.000 mand fra den somaliske hær. Missionen vil forventeligt have base i et naboland.

EU vil endvidere fortsætte sit engagement over for det afghanske politi og retsvæsen, blandt andet gennem EU's politimission i Afghanistan, der blev iværksat i juni 2007. Arbejdet vil fortsat ske under ledelse af den danske politikommissær Kai Vittrup og udgøre et centralt bidrag i forhold til indsatsen for kapacitetsopbygning i Afghanistan.

Yderligere pågår der overvejelser om, hvorledes EU kan bidrage til at bedre situationen på Haiti.

Transatlantiske relationer

Det spanske EU-formandskab ventes at lægge vægt på at søge at styrke det strategiske EU/USA-partnerskab, særligt indenfor centrale multilaterale spørgsmål som klima, energi og den økonomiske krise. Man vil bl.a. søge at videreudvikle det transatlantiske samarbejde gennem det ny-etablerede Transatlantiske Energiråd samt i forhold til spørgsmål om handelsbarrierer og økonomisk samarbejde i det Transatlantiske Økonomiske Råd (TEC). Derudover vil EU/USA-samarbejdet også omhandle bl.a. udviklingspolitik, sundhed og "cyber security". På det udenrigs- og sikkerhedspolitiske område forventes aktuelle sager af fælles interesse at ligge højt på den transatlantiske dagsorden.

I forhold til Canada vil der også være fokus på forhandlingerne om en samlet økonomisk aftale mellem EU og Canada. De næste EU/USA-topmøde, TEC-møde samt EU/Canada-topmøde forventes at finde sted i maj 2010.

Afghanistan og Pakistan

EU vil fortsat være aktivt engageret i Afghanistan og Pakistan og fortsætte gennemførelsen af planerne for en styrket EU-indsats i regionen. Handlingsplanerne blev vedtaget af Rådet (almindelige anliggender og eksterne forbindelser) den 26.-27. oktober 2009 og endosseret af Det Europæiske Råd den 28.-29. oktober 2009 for at skabe en mere sammenhængende og samordnet tilgang til EU's indsats i Afghanistan og Pakistan. En første afrapportering i forhold til implementering af handlingsplanerne ventes under spansk formandskab i april 2010. EU vil ligeledes engagere sig i forhold til den afghanske regering og bistå landet med at tage de

udfordringer op, som det står overfor, herunder sikkerhed, regeringsførelse og korrupsionsbekæmpelse, økonomisk udvikling, fred og forsoning samt regionalt samarbejde. I Pakistan vil EU have fokus på udvikling af retsstatsområdet, støtte til gennemførelse af strategien for genopbygning i det nordvestlige Pakistan (Malakand-strategien), støtte til Pakistans energisektor samt styrke handel og politisk dialog. Det andet EU-Pakistan-topmøde finder sted den 21. april 2010.

Asien

EU holder i foråret 2010 topmøder med Pakistan og Japan som led i den strategiske dialog med disse lande. Der forventes afholdt EU-ASEAN udenrigsministermøde i første halvdel af 2010.

I forhold til Kina vil EU fortsætte bestræbelserne på at udvide de økonomiske forbindelser og styrke de politiske kontakter. Menneskerettighedsdialogen vil fortsat være en væsentlig del af forbindelserne til Kina. EU vil tillige fortsætte med at overvåge udviklingen på Den Koreanske Halvø med det formål at fremme stabiliteten. Når den nye rammeaftale er trådt i kraft, vil EU arbejde for at opgradere forbindelserne til Sydkorea til et strategisk partnerskab.

EU må forventes fortsat at være aktivt engageret i at fremme en løsning for demokrati og national forsoning i Burma. Som led i et fortsat engagement har EU taget et første skridt til at undersøge regimets interesse i dialog med EU om synlige fremskridt mod en demokratisk løsning i Burma. Som led i øget dialog overvejes også at gennemføre en EU trojka mission til Burma i første halvdel af 2010. EU's politik i forhold til Burma er fastlagt i en Fælles Holdning, som udløber i april 2010 og vil skulle forlænges.

Afrika

Udviklingen i Vestafrika vil være en prioritet for det spanske formandskab, hvor der bl.a. vil være fokus på migration. I Guinea-bugten har kombination af dårlig regeringsførelse, korrupsion, omfattende narkokriminalitet og våbenhandel skabt en skrøbelig sikkerhedssituation, som landene selv mangler midlerne til at rette op på. Det sikkerhedsmæssige problem har potentiale til at sprede sig udover regionen med store økonomiske, sociale og politiske konsekvenser til følge. Det spanske formandskab har allerede nu annonceret et EU-initiativ for Guinea-bugten, der skal tilføre EU-midler til landene i regionen mhp. stabilisering. Initiativet vil blive præsenteret på et Afrika-direktørmøde i Madrid i januar 2010.

Ligeledes i Vestafrika vil formandskabet bakke tydeligt op om EU's prioritering og opmærksomhed om udviklingen i Sahara-Sahel bæltet (herunder Mauretania, nordlige Mali og Niger), hvor de nationale administrationer kun er svagt repræsenteret i ørkenområderne, og hvor de enorme grænsestrækninger oftest er ubevogtede. I dette område er der sket en stigning i smuglerhandel med kokain, cannabis, våben og mennesker. Dette kombineres med terroraktiviteter i Mahgreb-landene samt spredte terrorangreb og flere bortførelser i Sahel-landene.

I det sydlige Afrika vil formandskabet skulle prioritere videreførelse af den politiske dialog med Zimbabwe og evt. genoptagelse af udviklings samarbejdet. Heri vil skulle indgå overvejelser om regionens mulighed for at understøtte landets reformproces.

Det spanske formandskab forventes endvidere at prioritere indsatsen i forhold til Afrikas Horn (Somalia og Sudan). I Somalia vil fokus fortsat være på støtte til regeringen (TFG), herunder støtte til forbedring af sikkerhedssituationen, eventuel CSDP, implementering af bistand og indsatsen for bekæmpelse af pirateri. I Sudan vil formandskabets fokus være på implementering af Nord-Syd fredsaftalen (CPA), samt det forestående parlaments- og præsidentvalg i april 2010, herunder beslutning om eventuel udsendelse af en EU valgobservatørmission.

Endelig vil formandskabet prioritere fremdriften i samarbejdet mellem Afrika og EU indenfor rammerne af Afrika-EU strategien frem mod det næste EU-Afrika topmøde i november 2010.

Latinamerika

Spanien har nære relationer til Latinamerika og Caribien og forventes at prioritere udviklingen af forbindelserne mellem EU og denne region. Der vil blive afholdt en række topmøder med regionens lande, bl.a. topmødet med de Latinamerikanske og Caribiske lande i maj 2010 med temaet "Innovation og teknologi for bæredygtig udvikling og social inklusion". Der vil desuden i maj 2010 blive afholdt topmøder med Andin-fællesskabet, de centralamerikanske lande, MERCOSUR, Cariforum, Chile og Mexico. Arbejdet med opfølgningen på de strategiske partnerskaber med tilhørende handlingsplaner med Brasilien og Mexico vil blive fortsat.

FN-topmøde om 2015-målene

Det spanske EU-formandskab planlægger at få fastlagt en endelig fælles EU-position til FN-topmødet om 2015-målene ved Det Europæiske Råds møde i juni 2010. Topmødet finder sted i forbindelse med åbningen af FN's generalforsamling den 20.- 22. september 2010 og er et statusmøde 10 år efter vedtagelsen af 2015-målene. Fokus vil være accelerering af fremskridt mod opnåelsen af samtlige 2015-mål inden måldatoen i 2015. Det spanske formandskab vil arbejde for, at der bliver lagt vægt på at imødegå de negative følger af den finansielle og økonomiske krise og på fødevarer sikkerhed, global sundhed og ligestilling.

Doha-runden og protektionisme

Som et udfald af den syvende ordinære ministerkonference i Genève ultimo 2009 og som nævnt i erklæringen fra G20-mødet i Pittsburgh forventes WTO medlemmerne i marts 2010 at drøfte status for Doha-runden. En afslutning af Doha-runden vil være den bedste forsikring imod protektionisme.

WTO og EU vil fortsætte deres overvågning af protektionistiske tiltag. Det ligger fint i tråd med regeringens indsats med at kortlægge og nedbryde handels- og investeringsbarrierer, der er igangsat i forbindelse med implementeringen af regeringens offensive handelspolitiske strategi.

3. Den forventede udvikling i EU's væsentligste forhandlinger med tredjelande

Det forventes, at forhandlingerne med Rusland om en ny generel EU-Rusland samarbejdsaftale fortsættes, men ikke vil kunne afsluttes under det spanske EU-formandskab. Forhandlingerne blev indledt i juli 2008, men suspenderet i oktober samme år på grund af krigen i Georgien. Forhandlingerne er endnu ikke nået særligt langt. Dog har de russiske repræsentanter i forbindelse med de seneste forhandlingsrunder udvist øget engagement og forhandlingsvilje. På handelsområdet vil EU fortsat søge klarhed over, hvilke konsekvenser etableringen af toldunionen mellem Rusland, Hviderusland og Kasakhstan vil få for de fremtidige handelsrelationer med Rusland og for Ruslands forhandlinger om WTO-medlemskab. På energiområdet vil EU bl.a. søge at få indarbejdet principperne i energi-charteret i den nye aftale. Fra EU's side lægges der vægt på, at associationsaftalen kommer til at indeholde bestemmelser om menneskerettigheder og demokratiske rettigheder.

I det østlige Partnerskabs bilaterale spor forudses forhandlingerne om en associeringsaftale mellem EU og Moldova påbegyndt i januar 2010. Kommissionen har i december 2009 fremlagt udkast til forhandlingsmandat til associeringsaftaler med de tre lande i Sydkaukasus: Armenien, Aserbajdsjan og Georgien. Der forventes ny fremdrift i forhandlingerne om en associeringsaftale med Ukraine efter præsidentvalget i januar 2010, og der er stadig et vist håb om, at en aftale vil kunne blive færdigforhandlet i løbet af 2010. I forhold til Hviderusland ventes EU at fortsætte bestræbelserne på øget engagement med landet og en skridtvis forbedring af bl.a. demokrati- og menneskerettighedssituationen.

Det spanske formandskab forventes at afholde et topmøde med Marokko den 7. marts 2010, og der forventes drøftelse af udvidelse af 'avanceret status'. Forhandlingerne om en EU-Libyen rammeaftale skrider frem, men forventes ikke færdigforhandlet i første halvår 2010. Egypten har anmodet om en styrkelse af samarbejdsrelationerne mellem EU og Egypten.

Forhandlinger om en partnerskabs- og samarbejdsaftale mellem EU og henholdsvis, Indien, Vietnam, Thailand, Brunei og Filippinerne må forventes at fortsætte i første halvdel af 2010. Forhandlinger om en PCA med Kina forventes fortsat. En rammeaftale med Sydkorea, til erstatning for den eksisterende samarbejdsaftale fra 1997 forventes underskrevet.

Spanien har ambitioner om under sit EU-formandskab at få afsluttet forhandlingerne om en associeringsaftale med de centralamerikanske lande og flerparts-handelsaftalen med Andinlandene, i første omgang Colombia og Peru. Genoptagelsen af forhandlingerne med de centralamerikanske lande vil dog afhænge af en endelig løsning på krisen i Honduras. Ligeledes ønsker Spanien at få genoptaget Mercosur-forhandlingerne.

På det udviklingspolitiske område forventes EU's forhandlinger om økonomiske partnerskabsaftaler (EPA) med udviklingslande i Afrika, Vestindien og Stillehavet (AVS-landene) at blive fortsat.

Forhandlingerne mellem EU og AVS-landene om revision af Cotonou-aftalen om udviklingssamarbejdet mellem EU og AVS-landene forventes ligeledes fortsat.

Frihandelsaftaler mv.

Der stiles efter en vedtagelse af forhandlingerne med Sydkorea om en frihandelsaftale i løbet af 2010. En sådan aftale vil være EU's første frihandelsaftale med et asiatisk land. Forhandlingerne med Indien fortsætter, mens forhandlinger med Singapore som første land i ASEAN-gruppen forventes igangsat.

Det er en prioritet i det transatlantiske forhold at styrke de økonomiske forbindelser til Canada. Forhandlingerne med Canada om en økonomisk partnerskabsaftale med EU, som startede i 2009, vil blive fortsat i 2010 med to runder forudset under spansk formandskab. I forbindelse med den økonomiske partnerskabsaftale har Kommissionen lagt op til en revidering af EU/Canada-rammeaftalen fra 1976. Der pågår drøftelser om timingen og indholdet af en eventuelt revideret rammeaftale, samt om hvorledes den skal kobles til den økonomiske partnerskabsaftale.

Herudover forventes der fortsatte drøftelser i forbindelse med udarbejdelse af bilaterale frihandelsaftaler med Ukraine, GCC (Golfstaterne), Euromed, Libyen, Irak som supplement til en ny multilateral WTO-aftale, hvis afslutning fortsat vil have førsteprioritet.

Udenrigsministeriet, den 9. februar 2010